

Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА:
ІСТОРІЯ, СЬОГОДЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

(29-30 жовтня, 2015 р.)

Мелітополь, 2015

УДК: 378.013:7 (06)
ББК: 74.00
М 65

Друкується згідно з рішенням Вченої ради Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького протокол №2 від 01.10.2015 р.

М 65 Мистецька освіта: історія, сьогодення, перспективи: Матеріали міжнародної наукової конференції (м. Мелітополь, 29-30 жовтня 2015 р.) / Відповід. ред. Н. А. Сегеда. – Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 2015. – 186 с.

ISBN 978-617-7346-14-1

Збірник містить тези і статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Мистецька освіта: історія, сьогодення, перспективи” (29-30 жовтня, 2015 р.). У них розкриваються різні аспекти наукової рефлексії трансформацій цінностей, цілей, змісту, технологій в галузі безперервної мистецької освіти. Зокрема, в дослідженнях актуалізуються культурологічний, акмеологічний, праксеологічний, компетентнісний та інші традиційні і сучасні наукові підходи у вивченні теоретичних і практичних питань культурного і педагогічного оформлення досвіду музичної і хореографічної діяльності; порушуються проблеми студентоцентрированої мистецької освіти; розглядаються певні творчі модули самореалізації особистості засобами мистецтва та набуття відповідних компетенцій в освітньому процесі різних спеціалізованих на мистецькій освіті навчальних закладах.

Матеріали збірника будуть цікавими для студентів, магістрантів і аспірантів факультетів мистецтв, учителів і викладачів мистецьких дисциплін у загальноосвітніх та спеціалізованих середніх та вищих навчальних закладах.

Відповідальність за наукову коректність і оригінальність текстів несуть їх автори.

ISBN 978-617-7346-14-1

УДК: 378.01343:7

ББК: 74.00

© Н.А.Сегеда, 2015

© Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 2015

ЗМІСТ

ТЕЗИ

Багрій Т.Є. ВИКОНАВСЬКА ХОРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ ЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО МУЗИКАНТА-ПЕДАГОГА	6
Біла С.В. НАВЧАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ШКІЛ МИСТЕЦІВ У КЛАСІ «ГРИ НА ФОРТЕПІАНО»	10
Борщ О.В. МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ЯК ПРОЕКЦІЯ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ У КОНТЕКСТІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ДИСКУРСУ (МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ)	14
Брежнєва С. Б. РОЛЬ КЛАСИЧНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	18
Варнавська Л. І. ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	22
Василенко Л.М. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ В ХОРЕОГРАФІЇ	27
Врубель Г.Ф. ФОРМУВАННЯ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	31
Горських Ю. В. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ У ВИШАХ РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН	36
Грушецька М. Е. ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ	40
Єсауленко К.С. ТЕОРЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЯК СИСТЕМНІ ЧИННИКИ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШОГО ВІКУ	44
Колоніна Л.Г. ТВОРЧА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЧИННИК САМОВДОСКОНАЛОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	48
Лобова О.В. МУЗИЧНО-ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНО-РУХЛИВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	52
Мержева Л.Ф. ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ДИРИГЕНТСЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	56
Михайленко І.В. МЕТОД ПРОЕКТОВ НА УРОКАХ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ КУЛЬТУРИ В СОВРЕМЕННОЙ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЕ	60

Концертмейстер кафедри теорії і методики
музичної освіти та хореографії
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького

ТВОРЧА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЧИННИК САМОВДОСКОНАЛОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Прагнення України стати повноправним членом Європейської спільноти вимагає орієнтації системи вищої освіти на підготовку фахівців із високим рівнем професійної компетентності, конкурентоспроможних і мобільних на ринку праці. Тому сучасне суспільство ставить особливі вимоги до випускника-педагога вищого навчального закладу, серед яких важливе місце займають професіоналізм, активність, творчість, спроможність до успішного саморозвитку, відповідальність, гуманістичний світогляд. У наш час концепція навчання як передача соціального досвіду, накопиченого попередніми поколіннями, ефективно не працює тому, настав час, коли головною цінністю освіти стає формування в людини потреби та можливості вийти за межі знайомого матеріалу. Перехід навчальних закладів у режим інноваційного розвитку, зміна стилю взаємодії учасників педагогічного процесу та інші нововведення, з одного боку, підвищили рівень вимог до професійних якостей майбутніх викладачів, а з іншого боку, надали їм більшу свободу вияву своєї індивідуальності. Такі демократичних перетворення відбиваються в положеннях Закону України «Про освіту», концепції педагогічної освіти, цільової комплексної програми «Вчитель», Доктрини II з'їзду учителів.

Метою особистісно-орієнтованої гуманної освіти в умовах розвитку української державності є формування особистості, яка спроможна до саморозвитку, самовдосконалення, творчого розв'язання психолого-педагогічних, соціальних завдань, які постають перед нею, здатної до гнучкої адаптації в будь-яких умовах. Тому проблема підготовки майбутніх викладачів, зокрема викладачів музичного мистецтва, спроможних до активного сприйняття нового, особистісного розвитку, до безперервного особистісного самовдосконалення, до професійної самореалізації набуває особливого значення.

Професійну діяльність викладачів за своїм характером давно і однозначно віднесено в наукових дослідженнях до творчих видів діяльності і тому вона розглядається як вельми нелегка праця. А сама проблема формування творчої активності особистості, її самовиховання, саморозвитку завжди приваблювала дослідників і розроблялася представниками різних наукових напрямків. Розгляд цих

питань, їх обґрунтування можна знайти в працях видатних мислителів і педагогів від древньогрецьких часів (Платон, Сократ, Аристотель) до сучасних дослідників (М.Бердяєва Ф.Дістервега, І.Канта, П.Каптерева, Я.А.Коменського, М.Ломоносова, А.Макаренка, Й.-Г.Песталоцці, М.Пирогова, Г.Сковороди, В.Сухомлинського, Л.Толстого, К.Ушинського, С.Франка, Л.Виготського, Г.Костюка, О.Леонтьєва, Л.Рубінштейна, Б.Теплова та багатьох інших).

На теоретико-методологічному рівні проблема саморозвитку особистості знайшла своє висвітлення в працях І.Бех, Б.Вульфова, О.Газман, Г.Звенигородська, В.Зінченко, О.Киричук, Б.Кобзар, Л.Кулікова, А.Меренков, О.Слободян, Т.Тихонова, П.Харченко, М.Ценко, Р.Бернс, А.Маслоу, Г.Олпорт, К.Роджерс, Ш.Амонашвілі, В.Кан-Калика, І.Зязюна, О.Орлова, Л.Рувинського, С.Кондратьєвої, О.Мороза, П.Підкасистого, Л.Митіної, В.Семиченко, О.Пехоти та інших. У свою чергу психологічні аспекти саморозвитку особистості аналізували Н.Бітянова, С.Максименко, Б.Мастеров, Г.Цукерман.

Науковий інтерес до проблеми творчої самореалізації майбутнього викладача музичного мистецтва в інтерпретаційному процесі виявлено у працях О.Олексюк, О.Апраксіної, Л.Коваль, О.Рудницької, Г.Падалки, Н.Сегеди, О.Щолокової, О.Ростовського, О.Гармаш, О.Музальова, Г.Хусайнкової, І.Мостової, Т.Стратан.

Аналіз наукових досліджень з проблеми професійного саморозвитку дає можливість констатувати, що це педагогічне явище є багатограним і комплексним, яке відбувається в умовах навчальної діяльності, регламентується системою вимог з боку викладачів, навчальних програм, специфіки предмета професійної діяльності. Це явище потребує підвищення суб'єктного компоненту особистості майбутніх викладачів у процесі їх професійного саморозвитку. У свою чергу професійний саморозвиток майбутніх викладачів виокремлює ряд суттєвих ознак цього феномену.

У дослідженнях науковців визначається, що саморозвиток майбутніх викладачів – обов'язкова складова сучасної освіти, показник суб'єктності майбутнього викладача на всіх етапах його неперервної педагогічної освіти. Досліджуючи сутнісну характеристику поняття «саморозвиток» необхідно враховувати неоднозначний зміст спорідненого поняття «розвиток». Розвиток людини є безперервним процесом кількісних і якісних змін, який пронизує все життя людини. На розвиток особистості впливають чотири фактори – спадковість, середовище, виховання й активність. Звичайно, спадковість впливає на розвиток людини, але кожна особистість доповнює закладені в ній від природи якості, реалізуючі при цьому свій потенціал шляхом саморозвитку і самовдосконалення. Тому порівнюючи поняття «розвиток» і «саморозвиток» можна сказати, що розвиток відбувається на основі досягнення цілей поставлених іншою особою, а процес саморозвитку здійснюється відповідно до задумів і цілей самої

особистості. Підґрунтям саморозвитку є потреби людини в нових досягненнях, прагнення до успіху, до вдосконалення, активна життєва позиція, позитивне мислення, віра у свої можливості, розуміння сенсу життя.

Розглядаючи процес саморозвитку, мотивацією якого є самобудова особистості слід вказати на взаємопов'язані форми вираження і реалізації розвитку особистості:

- самоствердження – можливість людини в організації своєї діяльності таким чином, щоб в усій красі проявити свої якості, риси тощо;

- самовдосконалення – можливість особистісного росту людини, набуття та подальше вдосконалення рис і якостей особистості, а також оволодіння новими для особистості видами діяльності;

- самоактуалізація розуміється як вища форма саморозвитку, складовими якого є дві попередні форми, тобто мається на увазі спроможність особистості виявити в собі потенціал і використовувати його в житті для вдалого виконання свого професійного призначення [3, с.106].

Професійний розвиток студента, реалізація майбутніх викладачів музичного мистецтва в особистісним самоствердженні та самовдосконаленні під час навчання відбувається у продуктивній творчій самореалізації.

Структурна модель творчої самореалізації особистості в ході навчання майбутніх викладачів у цілому включає в себе два блоки:

1. ціннісно-смысловий (особистісна культура і потреба у творчій самореалізації особистості);

2. особистісно-технологічний, що містить компоненти когнітивного забезпечення творчої самореалізації особистості (самосвідомість, самопізнання (рефлексія), самовизначення) і компоненти діяльнісного (регулятивного і результативного) здійснення творчої самореалізації особистості (саморегуляція, самоосвіта, творчість).

Обидва блоки охоплюють як навчальний процес, так і щоденну життєдіяльність – побут, дозвілля, студентське самоврядування.

Творча самореалізація майбутніх викладачів визначається простором майбутньої професійної діяльності і являє собою свідомий, цілеспрямований процес розкриття майбутнім викладачем своєї творчої сутності в навчально-професійної діяльності, яка характеризується задоволеністю результатами праці, усвідомленням особистісної значимості навчально-професійних досягнень [6].

Успішність саморозвитку майбутніх викладачів музичного мистецтва безпосередньо пов'язана зі сформованістю музично-педагогічної культури. Що є основою його ціннісно-смыслові сфери, містить музичні та педагогічні цінності, які проступають у всіх проявах

особистісної культури, формують потребу у професійній творчій самореалізації.

Потреба у творчій самореалізації майбутнього викладача музичного мистецтва постає як центральна духовна потреба, що виявляється в прагненні реалізувати творчу сутність в навчально-професійній діяльності. При цьому важливо враховувати когнітивний аспект творчої самореалізації, коли професійне само становлення майбутнього викладача музичного мистецтва актуалізовано і являє собою процес вивчення (аналіз, оцінку) своїх особистісних і професійних якостей в навчально-професійній діяльності [5, с.132].

Отже, однією з умов успішного вирішення завдання саморозвитку особистості майбутніх викладачів вбачають у єднанні саморозвитку з розвитком; у вихованні прагнення до постійного особистісного самовдосконалення протягом усієї педагогічної діяльності; у готовності майбутнього викладача до постійної самоосвітньої роботи та самовиховання.

Повноцінне забезпечення творчої самореалізації майбутнього викладача музичного мистецтва в навчально-професійній діяльності дозволить йому належним чином отримати музично-педагогічні компетенції з когнітивної та ціннісно-смісловий позиції: знання про специфіку предметної сфери діяльності майбутнього викладача музичного мистецтва в школі, сфер та видів його професійної діяльності і загальних професійних музично-педагогічних принципів роботи. А з позиції професійно-практичної складової, дозволить майбутньому фахівцю орієнтуватися в обраній педагогічній професії і застосовувати здобуті знання на практиці. Тобто, відображає, з одного боку, розвиток рівня його професійної самореалізації, а з іншого – розвиток особистісної самореалізації; являє собою єдність самореалізації в музичній, педагогічній та інноваційній діяльності; втілює індивідуальні особливості особистісної та професійної самореалізації майбутнього викладача музичного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карташев В. А. Профессиональное самоопределение будущих учителей музыки в условиях среднего профессионального образования : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / В. А. Карташев. – Москва, 2007.
2. Никитаев В. Деятельностный подход к содержанию высшего образования / В. Никитаев // Высшее образование в России. – 1997. – № 1. – С.34-44.
3. Павленко Л.А. Самореалізація творчого потенціалу вчителя в процесі формування національної еліти // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти [Текст]: зб.наук.праць / за ред. Л.Л. Товажнянського, О.Г. Романовського. – Вип. 19(23). – Харків: НТУ «ХПІ», 2008. – 220с.

4. Сегеда Н.А. Подготовка майбутнього вчителя музики до професійної самореалізації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Наталя Анатоліївна Сегеда – Київ, НПУ ім. М. Драгоманова, 2002. – 178с.

5. Селевко Г. К. Технологии развивающего образования / Г. К. Селевко. М.: НИИ школьных технологий, 2005. – 192 с.

6. Хусаинова Г. А. Особенности развития системы музыкального образования Казахстана в контексте евроинтеграционных процессов / Г. А. Хусаинова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми: СумДПУ, 2013. – № 7 (33). – С. 430-438.